

Miljöutskottet

Utvecklingspolitisk redogörelse för de kommande valperioderna

Till utrikesutskottet

INLEDNING

Remiss

Utvecklingspolitisk redogörelse för de kommande valperioderna (SRR 5/2021 rd): Ärendet har remitterats till miljöutskottet för utlåtande till utrikesutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- klimatambassadör Jan Wahlberg, utrikesministeriet
- rådgivare Outi Myatt-Hirvonen, utrikesministeriet
- konsultativ tjänsteman Marjaana Kokkonen, miljöministeriet
- klimatexpert Emilia Runeberg, Suomalaiset kehitysjärjestöt - Finnish Development NGOs Fingo ry
- chef för påverkansarbete Tapio Laakso, Kyrkans utlandshjälp
- skyddsexpert Anna Ikonen, Finlands naturskyddsförbund rf
- verkställande direktör Topi Helle, Finlands vattenforum rf
- programchef Anne Tarvainen, WWF Finland.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Plan International Suomi.

Inget yttrande av

- Center för Fredsmedling.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Klimatförändring och naturförlust

Miljöutskottet anser att den utvecklingspolitiska redogörelsen för de kommande valperioderna är en viktig långsiktig riktlinje för att stödja Finlands internationella utvecklingspolitik som baserar sig på Agenda 2030. Agenda 2030 i FN:s handlingsprogram för hållbar utveckling är det mest övergripande och ambitiösa åtagandet från det internationella samfundet att vidta åtgärder för att

Utlåtande MiUU 19/2021 rd

trygga mänsklighetens framtid och uppnå en hållbar utveckling globalt. Agenda 2030 tillsammans med klimatavtalet från Paris och den internationella konventionen om biologisk mångfald binder också Finland och skapar en grund för ett konsekvent, övergripande och verkningsfullt arbete för hållbar utveckling.

Utskottet anser det vara mycket bra att klimatförändringen, naturens mångfald samt hållbar förvaltning och användning av naturresurser lyfts fram som ett av de fem huvudmålen i redogörelsen. Det ömsesidiga beroendet och den stora betydelsen av klimatförändringen och förlusten av biologisk mångfald har förstått i större utsträckning än tidigare och det är mycket viktigt att naturens mångfald lyfts upp som ett av huvudmålområdena. Klimatförändringen, försämringen av miljöns tillstånd och naturförlusten är centrala faktorer som påverkar mänsklighetens framtid.

I redogörelsen konstateras att stävjandet av klimatförändringen och anpassningen till den är en av de viktigaste frågorna som påverkar mänsklighetens framtid. Klimatförändringen, försämringen av miljöns tillstånd och naturförlusten, som på många sätt hänger samman med varandra, undergräver grunden för den ekonomiska verksamheten och prövar i synnerhet utvecklingsländernas bärkraft och försämrar livsmedels- och näringssäkerheten samt tillgången till vatten och energi, när omfattande översvämningar och exceptionellt långa torra perioder blir vanligare. De ändringar som gäller livsmedels- och näringssäkerheten samt tillgången till vatten och energi inverkar å sin sida indirekt på uppkomsten av olika slags konflikter och ökar flyktingarna, migrationen, fattigdomen och ojämlikheten. Även risken för pandemier ökar, eftersom zoonotiska sjukdomar av animaliskt ursprung har konstaterats uppkomma och spridas där livsmiljöerna har förstörts eller splittrats och lett till att kontakterna mellan vilda djur och produktionsdjur samt människor har ökat. Miljöutskottet anser därför att det är mycket aktuellt och väsentligt att klimatförändringen och naturens mångfald granskas som en helhet i redogörelsen. Betydelsen av att påverka bakomliggande orsaker kan inte överbetonas, och granskningen kan inte begränsas till enbart miljöprojekt, utan naturförlust måste beaktas i all verksamhet. Denna helhetssyn bör framhävas på bred front i allt arbete för hållbar utveckling och vid sidan av utvecklingspolitiken också på bred front i utrikes- och säkerhetspolitiken.

Utskottet betonar vikten av politisk koherens och anser att det är viktigt att fortsätta med aktivt påverkansarbete för att utvecklingsmålen ska kunna beaktas i det miljöpolitiska beslutsfattandet både inom EU och på FN-nivå i olika internationella miljöavtalsförhandlingar. Vi måste fortsätta utveckla den internationella miljöpolitiken och sätta in resurser mot de utmaningar som är mest centrala med avseende på en hållbar utveckling och hot mot miljöns tillstånd.

Centrala teman och ämnesområden i redogörelsen under prioriteringen för klimat, naturförlust och naturresurser är begränsning av och anpassning till klimatförändringen, skogar, tryggnad av naturens mångfald och bekämpning av ökenspridning, livsmedels- och näringstrygghet, vatten och sanitet samt hållbar hantering av vattenresurser, hållbar energi, hantering av katastrofrisker och cirkulär ekonomi. Utskottet konstaterar att vattnets betydelse för välfärden, den hållbara utvecklingen och säkerheten blir allt viktigare på grund av befolkningstillväxten, den ökade vattenbristen och klimatförändringen. Vattendiplomati förenar utrikes- och säkerhetspolitiken med utvecklingspolitiken och fredsmedlingen genom att främja regionalt samarbete och en jämlik användning av naturresurser samt minska spänningarna i anslutning till vatten. Finland har aktivt

Utlåtande MiUU 19/2021 rd

försökt profilera sig som främjare av vattendiplomatin genom att bygga upp verksamhet inom två av Finlands internationella styrkeområden, nämligen fredsmedling och gränsvattenkompetens.

Utskottet betonar att extrema väderfenomen som accelereras av klimatförändringen till många delar tar sig uttryck via vattenresurserna, vilket innebär att vattenkompetens spelar en viktig roll. Investeringar i infrastruktur, avloppsvattenhantering och främjande av hygien är en viktig del av stävandet av klimatförändringen och anpassningen och av det övergripande uppnåendet av målen för hållbar utveckling. Genom att stödja samarbetet mellan finländska företag inom vattenbranschen och utvecklingsländer säkerställs utvecklingsländernas egen bärkraft och samtidigt utnyttjandet av finländska styrkor. I redogörelsen beaktas också mycket väl att multiaktörspartnerskap mellan det allmänna, det privata, forsknings- och utbildningsinstitutioner samt det civila samhället är en viktig metod för att främja hållbar utveckling. Genom partnerskap kan den totala finansieringen och arbetets genomslag mångdubblas.

Utskottet betonar också att en hållbar hantering av kemikalier och avfall är en väsentlig del av en fungerande cirkulär ekonomi som ger miljöfördelar och att det i fortsättningen måste fästas allt större vikt vid detta i syfte att främja den ekonomiska övergången från linjär till cirkulär ekonomi. Främjandet av cirkulär ekonomi och olika klimat- och miljöåtgärder erbjuder också möjligheter att utnyttja finländskt kunnande inom dessa områden.

Som det konstateras i redogörelsen är målet för utvecklingssamarbetet att stärka utvecklingsländernas egen bärkraft, och utvecklingssamarbetet erbjuder metoder för att stärka beredskapen. Särskilt de allra fattigaste länderna är mycket beroende av sina naturresurser och det är väsentligt att utvecklingen sker på ett hållbart sätt inom ramen för naturens bärkraft. Förstörelsen av naturresurser betraktas redan nu som en av de viktigaste orsakerna till konflikter och flyktingskap, och den förvärrade torkan till följd av klimatförändringen och förlusten av utkomstmöjligheter leder till allt svårare situationer. I redogörelsen betonas mycket väl att det är nödvändigt att öka den privata sektorns funktionsförmåga och arbetstillfällen för att stabilisera samhällena på lång sikt. Utskottet framhåller betydelsen av små och medelstora företag för att skapa nya, hållbara arbetstillfällen. Stödet för företagsverksamhet bör således också riktas till de minst utvecklade länderna och i synnerhet till deras små och medelstora företag. Det väsentliga är att främja teknologispårningen direkt till teknik som är hållbarare med tanke på klimatet och naturen, såsom digitala lösningar och naturbaserade lösningar.

I redogörelsen har man väl beaktat vikten av att främja en samhällsutveckling som grundar sig på rättsstatsprincipen och god förvaltning. Grunden för all utveckling är att man lyckas stärka det demokratiska och politiska beslutsfattandet samt förvaltningen och rättsväsendet. Vidare krävs att den offentliga servicen kan finansieras genom en effektiv beskattning och att det civila samhället får ökat genomslag. Finland verkar genom utvecklingsprogram och politisk påverkan för att stärka demokratin, de mänskliga rättigheterna, en god förvaltning, medierna och verksamhetsförutsättningarna för civilsamhället och för att bekämpa korruption. Miljöutskottet anser att det här är mycket viktigt och understryker dessa strukturers betydelse för att framgångsrikt främja en hållbar utveckling.

Utskottet betonar i likhet med redogörelsen också att när klimatet förändras snabbt är det ännu viktigare att säkerställa att Finlands utvecklingssamarbete inte orsakar skadliga konsekvenser för

Utlåtande MiUU 19/2021 rd

klimatet eller miljön (den s.k. do no harm-principen). Utsläppen måste också minskas snabbt i höginkomstländer som Finland, som har ett stort historiskt ansvar¹ för utsläppen. En övergripande utvecklingspolitik stöder förverkligandet av klimaträttvisa.

Den internationella utvecklingsfinansieringens nivå och inriktning

Finlands internationella klimatfinansiering är en del av det officiella utvecklingssamarbete som förvaltas av utrikesministeriet. Finlands statistikförda klimatfinansiering har varierat betydligt från år till år. Åren 2017—2019 var den 46,6—146,8 miljoner euro per år, således omkring 6—5 procent av Finlands totala utbetalningar inom det offentliga utvecklingssamarbetet. Statens revisionsverks revisionsberättelse om klimatfinansieringen (VTV 6/2021) lyfter fram behovet av att förbättra uppföljningen, utvärderingen och rapporteringen av klimatfinansieringen samt att utarbeta en offentlig plan för hur Finlands internationella klimatfinansiering utökas och riktas, jämte motivering av de val, prioriteringar och effektmål som görs i den. Utskottet anser att SRV:s iakttagelse är befogad.

Utrikesministeriet ska före utgången av 2021 utarbeta en långsiktig plan för nivån på och allokeringen av Finlands internationella klimatfinansiering. Enligt regeringens beslut utreds samtidigt möjligheten att i budgetpropositionen öppna upp den beräknade inriktningen av den internationella klimatfinansieringen. Genomförandet av planen rapporteras årligen till riksdagen i samband med klimatårsberättelsen.

Miljöutskottet anser att det är bra att målen för miljön, naturens mångfald och klimatet lyfts fram som en prioritering i redogörelsen, men uttrycker oro över huruvida de resurser som krävs för att målen ska nås räcker till för att målen ska kunna genomföras och följas upp. Tillräckliga resurser ska anvisas för uppföljningen av miljö- och klimatfrågor. Den långsiktiga finansiering som riktas till biologisk mångfald har minskat fram till de senaste åren. Finlands finansiering till FN:s miljöprogram (UNEP) och Världsmiljöfonden (GEF) är fortfarande på en betydligt lägre nivå än nedskärningarna i utvecklingssamarbetet 2016. Utskottet betonar behovet av att som en del av uppföljningen av genomförandet av redogörelsen granska miljöfinansieringens inriktning och nivå samt utvecklingen av personalresurserna.

Utskottet anser att det är viktigt att utarbeta en färdplan för utvecklingsfinansieringen i syfte att höja utvecklingsfinansieringen till samma nivå som i FN-åtagandet och att använda 0,7 procent av bruttonationalinkomsten (bni) till utvecklingssamarbete. Det är positivt att Finland i fråga om målet på 0,2 procent för de minst utvecklade länderna (LDC) ligger mycket nära uppnåendet av målet. Utskottet anser att det är mycket viktigt att tyngdpunkten i utvecklingsfinansieringen ligger på de fattigaste och mest bräckliga länderna.

Klimatfinansieringen ska i enlighet med internationella klimatavtal vara ny och gå utöver de medel för utvecklingssamarbete som är avsedda att utrota fattigdom. Utskottet betonar att plane-

1 Finlands klimatpanel har betonat att det inte räcker med att uppnå koldioxidneutralitet, utan Finland behöver negativa utsläpp för att begränsa sina egna utsläpp globalt till en rättvis nivå. Principen om historiskt ansvar: varje stat får samma mängd per capita-utsläpp när de faktiska och framtida utsläppen räknas med under den valda perioden och den globala kolbudgeten enligt den. Samtidigt måste utvecklingsländerna stödjas med hjälp av både utvecklingssamarbetet och klimatfinansieringen.

Utlåtande MiUU 19/2021 rd

ringen av klimatfinansieringen bör grunda sig på vetenskapliga bedömningar av finansieringsbehovet och att planeringen bör grunda sig på information om finansieringens resultat. Utskottet betonar också att det behövs en långsiktig plan för klimatfinansieringens nivå, inriktning, resultatuppföljning och rapportering i enlighet med regeringens beslut vid budgetmanglingen. I planeringsprocessen är det viktigt att genomföra ett öppet tillvägagångssätt som engagerar intressentgrupperna. För att utrikesministeriet ska kunna följa upp och rapportera om klimatfinansieringens resultat på ett ändamålsenligt sätt bör ministeriet ha tillgång till så systematisk och enhetlig information som möjligt om resultaten av klimatåtgärder som genomförts via olika finansieringsinstrument och organisationer.

Privata investeringar och krediter samt utvecklingsländernas egen privata finansiering och budgetfinansiering har en väsentlig roll i utvecklingsarbetet. Beloppet av den offentliga klimatfinansieringen i form av gåvor till utvecklingsländer måste dock ökas så att man i synnerhet tryggar de anpassningsåtgärder som instrumenten inom den privata sektorn inte lämpar sig för. Till dessa hör till exempel anpassningsåtgärder på lokal nivå och gräsrotsnivå för de mest sårbara grupperna och det arbete som utförs av lokala frivilligorganisationer. De som lider mest av klimatförändringen är de som har det sämst ställt, såsom de allra fattigaste, marginaliserade, kvinnor och barn, personer med funktionsnedsättning, etniska och andra minoriteter samt ursprungsfolk. Det civila samhället och utvecklingsorganisationerna i utvecklingsländerna bör ha en central roll i utvecklingen av anpassningsstöd och anpassningsverktyg för att säkerställa att de grupper som är mest utsatta för klimatförändringar deltar i beslutsfattandet om anpassningsåtgärder.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Miljöutskottet föreslår

att utrikesutskottet beaktar det som sägs ovan.

Utlåtande MiUU 19/2021 rd

Helsingfors 13.10.2021

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Juha Sipilä cent
vice ordförande Tiina Elo gröna
medlem Petri Huru saf
medlem Emma Kari gröna
medlem Mai Kivelä vänst
medlem Johan Kvarnström sd
medlem Sheikki Laakso saf
medlem Niina Malm sd
medlem Kai Mykkänen saml
medlem Mikko Ollikainen sv
medlem Saara-Sofia Sirén saml
medlem Katja Taimela sd
medlem Ari Torniainen cent.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Ekroos.

Utlåtande MiUU 19/2021 rd

Avvikande mening

Avvikande mening

Motivering

Vi behandlar nu en utvecklingspolitisk redogörelse för de kommande valperioderna. Denna redogörelse är den första redogörelsen för kommande valperioder som även kommande regeringar är bundna av. Även Sannfinländarna medverkade i gruppen för den utvecklingspolitiska redogörelsen för de kommande valperioderna, men undertecknade inte redogörelsen mellan partierna, eftersom dess värderingar och mål inte stämmer överens med Sannfinländarnas värderingar. Till Sannfinländarnas värderingar hör inte i första hand att hjälpa andra stater och deras medborgare och att blanda sig i statliga angelägenheter innan de egna medborgarnas angelägenheter till alla delar har fått ens i hjälpligt skick. Ett av våra centrala motto är: "Finländskt arbete och företagande i första hand, om man sedan har tid och pengar, så förbättrar man världen".

Likaså vill Sannfinländarnas riksdagsgrupp särskilt peka på några specifika punkter i redogörelsen. Redogörelsen skiljer sig knappast från det tidigare dokumentet från 2016. Också i detta dokument betraktas bland annat jämställdhet mellan könen, jämlikhet och andra synnerligen ideologiska värderingar som viktiga.

Å andra sidan förhåller sig Sannfinländarnas riksdagsgrupp fortfarande mycket kritisk till hela framställningen, eftersom riktlinjerna i detta dokument trots sitt namn inte gäller kommande valperioder, eftersom vi Sannfinländare inte står bakom dem, vilket vi redan har konstaterat. Om vi går in i regeringen efter nästa riksdagsval kan vi inte säga att vi nu, i enlighet med den utvecklingspolitiska redogörelse för kommande valperioder, till exempel höjer utvecklingsbiståndet med 600 miljoner euro varje år fram till 2030, eftersom vi aldrig har förbundit oss till ett sådant mål.

Likaså förhåller sig Sannfinländarnas riksdagsgrupp fortfarande mycket kritisk till hela framställningen, eftersom vi anser att det viktiga för oss Sannfinländare är att vi i stället för att hyckla ger verklig hjälp och att vi slutar slösa med de finländska skattemedlen. I Sannfinländarnas program för 2019 konstateras följande: "Vårt främsta mål i invandringspolitiken är att helt avskaffa invandringen av humanitära skäl och förskjuta tyngdpunkten till hjälp på plats. På motsvarande sätt bör systemet för utvecklingsbistånd effektiviseras och reformeras så att det bättre stöder detta mål." Vi har själva föreslagit en egen modell för utvecklingsbistånd, där medborgarna på eget initiativ i sin skattedeklaration får donera pengar till sektorn i fråga till önskat belopp. Det skulle naturligtvis finnas någon form av biståndsfond på botten också på statens försorg.

I redogörelsen betonas också det som även nämns i regeringsprogrammet att anslagen för utvecklingssamarbete bör höjas till 0,7 procent av bruttonationalprodukten fram till 2030. Detta innebär varje år den ovan nämnda ökningen av statens utgifter med omkring 600 miljoner euro och kräver ännu mer skuldsättning, när budgeten redan uppvisar ett rekordstort underskott. Vi kan inte som grupp medverka i denna utveckling.

Slutligen vill vi påminna om att man i denna redogörelse också som mål för utvecklingssamarbetet nämner klimathållbarhet, kampen mot klimatförändringen, naturresursernas mångfald och så

Utlåtande MiUU 19/2021 rd
Avvikande mening

vidare som miljöteman. Detta enorma globala stöd har också negativa konsekvenser för kampen mot klimatförändringen.

Avvikande mening

Vi föreslår

att utskottet i sitt beslut beaktar synpunkterna i vår avvikande mening.

Helsingfors 13.10.2021

Petri Huru saf
Sheikki Laakso saf